

Sprawozdanie z realizacji projektu współpracy pt. „Dobre praktyki w rybactwie oraz projekty realizowane w ramach wdrażania LSR na przykładzie Litwy”

PARTNERZY PROJEKTU

W dniach 20 – 24 czerwca 2022 roku Nadnotecka Grupa Rybacka uczestniczyła w wyjeździe studyjnym na teren dwóch litewskich grup ds. rybołówstwa (FLAG), finansowanych w ramach środków pochodzących z Programu odpowiadającego polskiemu PO Ryby 2014-2020 tj.:

1. **Lokalna Grupa Działania ds. Rybołówstwa Okręgu Raseiniai** (Raseinių rajono žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė - Raseiniai FLAG)
2. **Lokalna Grupa Działania ds. Rybołówstwa Litwy Zachodniej** (Vakarų Lietuvos Žuvininkystės REGIONO VVG - West Lithuanian Fishery FLAG)

Projekt skierowany był w szczególności do przedstawicieli sektora rybackiego a także pracowników biura i członków organów NGR (Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej).

UCZESTNICZY PROJEKTU

Kryteria rekrutacji uczestników szczegółowo określał Regulamin wyjazdu studyjnego, zgodnie z nim w wyjeździe uczestniczyli:

1. w pierwszej kolejności przedstawiciele sektora rybackiego – **razem w wyjeździe uczestniczyło 18 osób** (niektóre osoby z tej grupy są również członkami lub przedstawicielami członków organów NGR, policzono ich tylko w tym kryterium), w tym:
 - z grupy defaworyzowanej (osoby do 30 rż. lub pow. 60 rż.)
 - osoby/podmioty, które przekazały kwestionariusze RRW wg danych za 2014 r. będące podstawą do wyliczenia progu rybackości w LSR oraz ich domownicy i pracownicy,
2. następnie: pozostali przedstawiciele sektora rybackiego (tj. spoza grupy defaworyzowanej oraz ci, którzy nie przekazali kwestionariuszy RRW wg danych za 2014 r. będących podstawą do wyliczenia progu rybackości w LSR oraz ich domownicy i pracownicy) – **razem w wyjeździe uczestniczyły 3 osoby**
3. następnie: członkowie organów NGR (Rady, Zarządu, Komisji Rewizyjnej) – **razem w wyjeździe uczestniczyło 7 osób** (policzono osoby, nie należące do pierwszej ani do drugiej grupy czyli członków organów nie będących rybakami)
4. poza rekrutacją byli pracownicy Biura NGR – **razem w wyjeździe uczestniczyły 2 osoby**

Razem w wyjeździe studyjnym uczestniczyło **30 osób**. Natomiast zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie planowana liczba uczestników to max. 40 osób.

Zaproszenie skierowano wyłącznie do ww. grupy docelowej – w dniu 15.04.2022 r. zamieszczono informację na stronie NGR oraz przesłano je elektronicznie. Pierwszy planowany termin wyjazdu tj. 6-10 czerwiec został przesunięty z powodu nie zgłoszenia się wystarczającej liczby uczestników (zgłosiło się tylko 19 osób). Z tego względu konieczne było przesunięcie tego terminu na nowy tj. 20-24.06.2022 r.

CEL, EFEKTY PROJEKTU

Planowany cel wizyty studyjnej w zakresie nawiązania współpracy międzynarodowej między Lokalnymi Grupami Działania, służącej wsparciu aktywności i kompetencji kadr sektora rybackiego, co zrealizowane miało zostać poprzez prezentację dobrych praktyk i korzyści z rozwoju sektora rybackiego a także wymianę doświadczeń, przepływ informacji w zakresie produkcji rybackiej, oferowanych usług dodatkowych oraz umożliwienie nawiązania współpracy pomiędzy przedstawicielami sektora z obu krajów, został osiągnięty poprzez:

- 1) **zorganizowanie spotkań z przedstawicielami litewskich FLAG, mających na celu wymianę wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy LGR-ami, podczas których zaprezentowały one swoje działalności** - zapoznano się z celami, założeniami oraz efektami opracowanych LSR (część teoretyczna):

- ✓ spotkanie z przedstawicielami **Lokalne Grupy Działania ds. Rybołówstwa Litwy Zachodniej (Vakarų Lietuvos Žuvininkystės REGIONO VVG)**, które miało miejsce drugiego dnia wizyty (21.06.2022) – uczestników wizyty powitali członek Zarządu pan Saulius Jocabalis oraz Dyrektor pan Egidijus Narevicius, którzy przedstawili główne informacje na temat Grupy oraz wdrażanej przez nią LSR, a następnie oprowadzili uczestników wizyty po wybranych obiektach związanych z tematyką wyjazdu. O celach i założeniach realizacji LSR ze strony NGR opowiedziała kierownik biura NGR pani Danuta Pisarska.

LGD ds. Rybołówstwa Litwy Zachodniej posiada 16 członków, z których wszyscy są osobami prawnymi. Celem stowarzyszenia jest przygotowanie i wdrożenie lokalnej strategii rozwoju oraz projektów inwestycyjnych i eksperymentalnych regionu rybackiego i akwakultury z uwzględnieniem lokalnych potrzeb i potencjału. Obszary działalności oraz problemy stowarzyszenia również są zbieżne z naszymi: starzenie się społeczeństwa, niski przyrost ludności, słabo rozwinięty sektor usług, niewystarczające wykorzystanie zasobów do potrzeb turystycznych oraz świadczenia innych usług lokalnych, niewystarczające dochody z sektora rybołówstwa, przedsiębiorstwa z sektora akwakultury mają zbyt słabo rozwinięty łańcuch wartości dodanej i słabo zdywersyfikowaną działalność, słabe zarządzanie podmiotami z sektora akwakultury, niewystarczające umiejętności marketingowe do działania na rynku UE, zasoby finansowe przedsiębiorstw z sektora akwakultury są zbyt małe, aby samodzielnie modernizować gospodarstwa i wdrażać najnowsze technologie. Planowany budżet na wdrażanie operacji w ramach LSR przez Grupę to ok. 815 tys. euro. (w tym ok. 77% dla sektora rybołówstwa, 23 % na zwiększenie atrakcyjności regionu i rozwój infrastruktury). Na administrowanie przeznaczonych ma ok. 204 tys. euro (w tym 25% na aktywizację). Grupa współpracuje z kilkoma polskimi LGR-ami.

- ✓ spotkanie z przedstawicielami **Lokalne Grupy Działania ds. Rybołówstwa Okręgu Raseiniai (Raseinių rajono žuvininkystės regiono vietos veiklos grupė)** (23.06.2022) – z uczestnikami wizyty studyjnej z NGR spotkali się Prezes Zarządu pan Antanas Grigalavičius oraz Kierownik administracji ds. LSR pani Toma Petrokienė. Działalność FLAG omówił pan Antanas, a następnie zaprezentował efekty wdrażania LSR, oprowadzając uczestników wizyty po wybranych obiektach związanych z tematyką wyjazdu. O celach i założeniach realizacji LSR ze strony NGR opowiedziała kierownik biura NGR pani Danuta Pisarska.

LGD ds. Rybołówstwa Okręgu Raseiniai posiada 13 członków, celem realizowanej przez nią strategii jest promowanie zrównoważonego rozwoju regionu rybackiego i jakości życia w oparciu o lokalną inicjatywę i partnerstwo, mobilizację ludności i rozwijanie jej zdolności do wspólnego działania we wdrażaniu projektów. Głównym priorytetem jest wspieranie rozwoju gospodarczego na terytorium FLAG, rozwój przedsiębiorstw sektora akwakultury, tworzenie miejsc pracy, poprawa dobrostanu społecznego, co osiągnięte może być poprzez następujące przedsięwzięcia: Inwestycje produkcyjne w akwakulturę, Rybołówstwo i akwakultura oraz przetwórstwo produktów, Kapitał ludzki i promowanie networkingu, Rybołówstwo, utrzymanie i adaptacja infrastruktury przedsiębiorstw i społeczeństwa w sektorze rybołówstwa. Planowany budżet na wdrażanie operacji przez Grupę w ramach LSR to ok. 871 tys. euro, natomiast na administrowanie przeznaczonych jest ok. 217,5 tys. euro.

Z zaprezentowanych przez przedstawicieli litewskich FLAG informacji wynika, że ogólne zasady działania grup na Litwie są podobne, jak w Polsce: działają jako trójsektorowe stowarzyszenia (społeczeństwo obywatelskie – stowarzyszenia, gminy ale także biznes zw. z sektorem rybołówstwa), funkcjonują w ramach 4 priorytetu „Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej” Programu Operacyjnego sektora rybołówstwa 2014-2020, IZ jest Ministerstwo Rolnictwa, zasady kwalifikowalności kosztów też są podobne. Cele i środki służące ich realizacji oraz zasady wdrażania LSR zbieżne są z naszymi. Przedstawiciele obu Grup na Litwie, biorąc pod uwagę dotychczasową współpracę z innymi polskimi FLAG, zgodnie podkreślali, że rybactwo w Polsce jest na wysokim poziomie.

Przedstawiciele NGR wymienili dane kontaktowe oraz zaprosili do siebie zaprzyjaźnione grupy z Litwy z rewizytą do swoich gospodarstw rybackich.

2) **prezentację dobrych praktyk czyli zwiedzanie miejsc i obiektów nawiązujących do rybackiej specyfiki oraz celów LSR Nadnoteckiej Grupy Rybackiej, które są uznane za dobre praktyki, w tym:**

- ✓ wizyta na **stawach rybnych w Kintai prowadzonych przez gospodarstwo rybackie „Kintai”** (21.06.2022). Gospodarstwo zajmuje się hodowlą i sprzedażą ryb tj. karp, amur biały, leszcz, pstrąg, jesiotr, sum, szczupak, karaś, okoń, lin, a także przetwórstwem rybnym. Gospodarstwo prowadzi kompleks turystyczny „Błękitny Karp” oparty na działalności rybackiej – można tam przenocować w zrekonstruowanej przepompowni wody, która dostarcza wodę do wszystkich stawów w gospodarstwie - „Karczmie Rybackiej” oraz na barce - w hotelu na wodzie, zjeść w restauracji rybnej „Błękitny Karp”, wypożyczyć łódzie rekreacyjne, skorzystać z wycieczek statkiem, powędkować rekreacyjnie w stawach, poobserwować i fotografować ptaki. **Obiekt jest przykładem dobrej praktyki w zakresie różnicowania działalności rybackiej tj. oferowania usług**

okołowodnych i okołorybackich opartych na prowadzonym gospodarstwie rybackim.

- ✓ **zwiedzanie wioski rybackiej Dreverna (21.06.2022).** W Drevernie znajduje się port dla małych statków i promów pasażerskich. Dreverna była kiedyś ważnym ośrodkiem handlowym, ponieważ miała duży targ rybny Strykiu. W latach okupacji sowieckiej była centralną siedzibą gospodarstwa rybackiego. Wchodząc do Dreverny gości wita drewniany rybak trzymający rybę z napisem Dreverna, co świadczy, że wioska ta od dawna jest zamieszкана przez rybaków. Nadal prowadzone są tam połowy komercyjne. Na cześć rybaków co roku na moło odbywa się wielkie zgromadzenie. **Zwiedzanie wioski Dreverna umożliwiło zapoznanie się z kulturą, dziedzictwem, tradycjami i historią rybactwa.**

- ✓ **zwiedzanie części Litewskiego Muzeum w Kłajpedzie (22.06.2022), gdzie znajduje się etnograficzna zagroda rybacka, stocznia statków rybackich oraz wystawa opowiadająca o pracy litewskich rybaków w czasach Związku Radzieckiego (wejście bezpłatne). Zwiedzanie tych elementów Muzeum umożliwiło zapoznanie się z kulturą, dziedzictwem, tradycjami i historią rybackstwa.**

- ✓ **wizyta w gospodarstwie rybackim UAB Raseinių žuvininkystė (23.06.2022)**, które jest największym gospodarstwem rybackim na Litwie. O działalności UAB opowiedział Dyrektor UAB pan Antanas Grigalavičius, który pełni jednocześnie funkcję Prezesa w Zarządzie Lokalnej Grupy Działania ds. Rybołówstwa Okręgu Raseiniai. Gospodarstwo prowadzi przetwórstwo rybne oraz hodowlę opartą na produkcji ekologicznej - karp, szczupak, amur, karaś, jesiotr na łącznej powierzchni stawów wynoszącej 1315,57 ha, zlokalizowanych w kilku kompleksach (w tym na 882 ha certyfikowanej pow. ekologicznej), zatrudnia 35 osób. Grupa z NGR wizytowała w pobliżu osady Gabšiai w kompleksie stawów Raseiniai. Główne kierunki zbytu to centra handlowe, eksport na Łotwę, Polskę i Niemcy oraz całoroczna sprzedaż hurtowa i detaliczna ryby konsumpcyjnej, ryby do zarybiania stawów handlowych oraz komercyjne wędkarstwo rekreacyjne. Rybacy porównali ponadto cenę zbytu karpia, którego cena na Litwie wynosi ok. 3,5 EURO, a w Polsce ok. 5 EUR za kg. Cykl karpia na Litwie jest taki sam jak w Polsce – trwa 3 lata, z wagą końcową ok. 2 kg. Sporym problemem są, podobnie jak u polskich rybaków, szkodniki rybackie na stawach, z którymi walczy grupa myśliwych. Gospodarstwo pozyskało także środki za pośrednictwem lokalnej FLAG z funduszu rybackiego w 2017 r. w wys. 650 tys. EURO, w ramach którego wybudowali magazyny oraz zakupili kombajn, traktor i urządzenia do przygotowania produkcji. Ponadto zrealizowało inwestycje w przetwórstwo produktów akwakultury oraz na rzecz modernizacji akwakultury: w ramach 1 projektu zakupiono nowy sprzęt - maszynę do termozgrzewania i powstał nowy produkt - tusza karpiowa, natomiast w ramach 2 projektu zakupiono nowoczesne, nowe maszyny i urządzenia spełniające wszystkie europejskie wymogi bezpieczeństwa: ciągnik, kultywator tarczowy, siewnik, rozsiewacz nawozów oraz kamery monitorujące. Celem kolejnego projektu jest wspieranie i promowanie zdrowia i dobrostanu ryb oraz zdrowia i bezpieczeństwa publicznego. W ramach projektu planuje się zakup środków zapobiegawczych, dwóch mierników tlenu rozpuszczonego, dwóch wag ze stojakiem, myjki wysokociśnieniowej. W ramach kolejnego projektu dot. modernizacji i rozbudowy zakładu przetwórstwa ryb zakupiono sprzęt do ogłuszania, filetownicę, kruszarkę do kości, system ważenia/drukowania etykiet oraz wytwornicę lodu. Celem najnowszego projektu jest zapewnienie korzystnego stanu ochrony populacji orla bielika na całym terytorium; odtworzenie i utrzymanie obfitej populacji rybitw i innych ptaków. **Obiekt prezentuje dobre praktyki i korzyści w zakresie rozwoju potencjału**

produkcyjnego firmy poprzez zastosowanie nowych, przyjaznych środowisku i bezpiecznych technologii, unowocześnienie zaplecza technicznego firmy, zdywersyfikowanie działalności firmy oraz w zakresie wpływu zwierząt chronionych na gospodarkę rybacką.

- ✓ **wizyta w Gospodarstwie Agroturystycznym "Karpynė" w Gabšiu** prowadzonym przez Gospodarstwo rybackie UAB Raseinių žuvininkystė (23.06.2022). Głównym atutem jest restauracja, specjalizująca się w daniach z ryb, pochodzących z własnej hodowli, serwująca piwo warzone przez gospodarstwo oraz pięknie zaaranżowane łowisko rekreacyjne z niezwykle rozwiniętą infrastrukturą – sam kompleks przypomina park (ścieżki, wieża widokowa na stawy, domek dla dzieci, drewniane figury zwierząt, wiaty przy łowisku dla wędkarzy). Wędkarze mogą złowioną przez siebie rybę uwędzić w plenerowej wędzarni lub przekazać do ugotowania w kuchni w restauracji. Dodatkowo właściciele zadbali o szereg atrakcji, pozwalających na spędzanie czasu przez całe rodziny (np. hala sportowo – widowiskowa, siłownia, SPA, baseny, sauna, kręgle, bilard, boisko do siatkówki i koszykówki itp.). Organizuje także imprezy okolicznościowe, firmowe, konferencje, Gospodarstwo posiada także szeroką ofertę promocyjną pozwalającą przyciągnąć klientów, opartą na prowadzonym łowisku oraz karpniu np. cykl spotkań kulturalnych „Gdzie jesteś karpniu?”, dyskoteka na łodzi oraz zimowe zawody na torze stawu Karpynė. Gospodarstwo dysponuje pięknymi domkami nad samą wodą oraz udostępnia specjalne pakiety łączące różne usługi świadczone przez zagrodę np. nocleg, wyżywienie, wędkowanie, SPA. Gospodarstwo stanowi pewnego rodzaju miasteczko, w którym można wypocząć, smacznie zjeść i dobrze się bawić. **Zwiedzanie obiektu umożliwiło zapoznanie się z ofertą promocyjną, turystyczną – rekreacyjną oraz gastronomią, opartymi na karpniu z własnej hodowli oraz stanowi doskonały przykład dywersyfikacji działalności rybackiej czyli łączenia różnych usług spoza tego sektora.**

KOSZTY PROJEKTU

Wizytę studyjną realizowała firma zewnętrzna – Biuro Podróży Ergotravel Sławomir Pek. Łączne koszty wynosiły 78.200,00 zł, w tym:

- koszty noclegu i wyżywienia: 28.000,00 zł
- koszty transportu: 25.000,00 zł
- koszty tłumacza i pilota: 5.000,00 zł
- koszty związane z organizacją wizyty: 16.700,00 zł
- koszty ubezpieczenia: 1.500,00 zł
- koszty gadżetów reklamowych: 2.000,00 zł

Dodatkowymi kosztami ogólnymi było tłumaczenie umowy partnerskiej przez tłumacza biegłego – 1.028,00 zł. Łączny koszt projektu to 79.228,00 zł.

CELE I WSKAŹNIKI PROJEKTU

W wyniku realizacji projektu osiągnięto następujące cele i wskaźniki określone w LSR realizowanej przez NGR:

Cele i przedsięwzięcie:

CO I. Wzmocnienie potencjału sektora rybackiego na obszarze NGR

CS I.2 Podniesienie kompetencji kadr sektora rybackiego

P I.2.1 Transfer wiedzy z zakresu funkcjonowania sektora rybackiego

Celem projektu było podniesienie kompetencji oraz aktywizacja i integracja rybaków co zrealizowane zostało poprzez prezentację dobrych praktyk i korzyści z rozwoju sektora rybackiego a także wymianę doświadczeń, przepływ informacji w zakresie produkcji rybackiej, oferowanych usług dodatkowych oraz umożliwienie nawiązania współpracy pomiędzy przedstawicielami sektora z obu krajów.

Wskaźniki:

- wskaźnik rezultatu: *Liczba osób z sektora rybackiego, które podniosły swoje kompetencje lub nabyły wiedzę i doświadczenie w wyniku realizacji operacji – 30 osób*

Spełnienie powyższego wskaźnika potwierdzono na podstawie ankiety skierowanej do uczestników wyjazdu, którzy odpowiedzieli na pytanie „Czy Pani/a zdaniem można stwierdzić, że w wyniku udziału w wizycie studyjnej w/w cel został zrealizowany?” – uczestnicy odpowiedzieli, że **cel został zrealizowany w wysokim stopniu** (średnia odpowiedź na to pytanie wyniosła 4,95 pkt/max. 5 pkt.).

- wskaźnik produktu: *Liczba zorganizowanych inicjatyw dla podmiotów rybackich mających na celu nabycie wiedzy oraz wymianę doświadczeń i dobrych praktyk – 2 szt.* (wizyty studyjne w dwóch grupach rybackich).

Wskaźniki zweryfikowano na podstawie: listy obecności, sprawozdania z realizacji wyjazdu, ankiet uczestników.

WARTOŚĆ DODANA PROJEKTU

Wyjazd studyjny na Litwę pozwolił na zapoznanie się z tamtejszą gospodarką rybacką oraz z problematyką litewskich Grup Rybackich. Ponadto podczas zwiedzania Muzeum Litewskiego można było zapoznać się z dawnymi narzędziami do połowów ryb oraz historią i tradycją rybnictwa na Litwie. Zaprezentowane przykłady w zakresie dobrych praktyk w rybnictwie na obszarze odwiedzonych grup na Litwie pokazały, w jaki sposób z sukcesem można łączyć różne usługi w ramach prowadzonej działalności w oparciu o ryby wyhodowane we własnym gospodarstwie - Kintai, Karpynė (tzw. dywersyfikacja działalności rybackiej). Uczestnicy zgodnie powtarzali, że, pomimo wielu podobieństw w produkcji ryb w obu krajach, **rybnictwo w Polsce jest jednak na dużo wyższym poziomie niż na Litwie i to litewscy rybacy powinni uczyć się prowadzenia swoich działalności od polskich rybaków.** Wyjazd umożliwił także nawiązanie kontaktów pomiędzy rybakami, gdyż wymienili oni dane kontaktowe a przedstawiciele NGR zaprosili do siebie zaprzyjaźnione grupy z Litwy z rewizytą do swoich gospodarstw rybackich. Ponadto wyjazd był okazją dla rybaków do integracji tego środowiska. Pozostałym uczestnikom wyjazdu – członkom organów NGR wyjazd umożliwił zapoznanie się ze specyfiką branży rybackiej oraz lokalnych strategii na Litwie, problemami we wdrażaniu itp., co również może przełożyć się na wzrost ogólnej wiedzy w tym zakresie.

OCENA PROJEKTU

Na podstawie zebranych ankiet stwierdzono, że ogólny poziom zadowolenia uczestników z wyjazdu studyjnego wyniósł 97,9 % (średnia odpowiedź na pytania zawarte w ankiecie 4,9 pkt/max. 5 pkt). Ponadto uczestnicy wyjazdu odpowiedzieli na pytania zawarte w ankiecie w następujący sposób (średnia odpowiedź na pytanie):

1. Jak ocenia Pan/i czas trwania wyjazdu w stosunku do zrealizowanego programu?

- program i czas trwania odpowiednie (3 pkt/max. 3 pkt)

2. Jak ocenia Pan/i program wyjazdu?

- bardzo ciekawy (4,9 pkt/max. 5 pkt)

3. Jak ocenia Pan/i przydatność uzyskanej wiedzy?

- bardzo przydatna (4,81 pkt/max. 5 pkt)

4. Jak ocenia Pan/i przygotowanie organizacyjne wyjazdu?

- bardzo dobre (4,86 pkt/max. 5 pkt)

5. Jak ocenia Pan/i miejsce zakwaterowania oraz wyżywienie podczas wyjazdu?

- bardzo dobre (4,95 pkt/max. 5 pkt)

6. Jak ocenia Pan/i jakość i sposób przekazywania informacji przez osoby prezentujące projekty?

- bardzo dobre (4,9 pkt/max. 5 pkt)

PROMOCJA PROJEKTU

- wykonawca – biuro podróży oraz wynajęty przez niego pilot informował w trakcie wyjazdu, że wizyta studyjna organizowana jest przez Nadnotecką Grupę Rybacką w ramach projektu Współpracy w zakresie działania „Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność” w ramach Priorytetu 4 "Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej", objętego Programem Operacyjnym "Rybnactwo i Morze" ,

- dokumentacja projektu przekazywana wszystkim uczestnikom wyjazdu, np. program wyjazdu, lista obecności, ankiety, oznakowane były 3 obowiązkowymi logo,

- przedstawicielom zagranicznych FLAG, osobom uczestniczącym w oprowadzaniu uczestników oraz samym uczestnikom przekazywane były gadżety reklamowe (torba, czapka z daszkiem koszulka), oznakowane zgodnie z Księgą Wizualizacji Znaku PO „Rybnactwo i Morze” (obowiązkowe 3 loga: NGR, PO Ryby, UE),

- na stronie internetowej NGR zamieszczono informację o planowanym wyjeździe a po jego zakończeniu zamieszczono relację opisującą cele i efekty projektu.

Wyjazd współfinansowany był z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w ramach działań prowadzonych w ramach współpracy, objętych Priorytetu 4 „Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej”, zawartego w Programie Operacyjnym „Rybnactwo i Morze” na lata 2014-2020”